

Čtenářská gramotnost

Úroveň čtenáře	Nováček
Cílová dovednost	Zpracování informací
Časový odhad	2 vyučovací hodiny: Evokace – 10 minut Uvědomění – 50 minut Reflexe – 30 minut
Pomůcky	Kniha <i>Chrochtík a Kvikalka na cestě za blýskavým prasátkem</i> pro každou skupinu (případně naskenovaná a promítaná všem), psací potřeby, pastelky nebo fixy, pravítko, nastříhané papírky s napsanými příslovci pro každou skupinu (viz Pracovní list 5), <i>Pracovní list 1 – Sova</i> pro každého, další pracovní listy pro každého ve skupině dle výběru (Pes, Potkan, Vlk), tabule/flipchart

Forma aktivity

Skupinová (ideálně po 4)

Použité metody a strategie

Výrazné čtení, přednes, hlasité čtení

Využití textu

Český jazyk, výtvarná výchova, pracovní vyučování, dramatická výchova

Struktura lekce

Evokace:

Na začátku hodiny se děti rozdělí do skupin po čtyřech. Každá skupina dostane lístečky s jednotlivě napsanými výrazy (naštvaně, smutně, vystrašeně... viz Pracovní list 5). Každý čtenář ve skupině si vždy vytáhne jeden papírek (neukazuje ho ostatním) a řekne „Dobry den“ takovým způsobem, jaký je napsaný na lístku (u nejasností významu slov je dětem vysvětlíme). Ostatní členové skupiny zkusí uhodnout, co bylo na lístku zadáno. Děti se postupně střídají.

Uvědomění:

Nyní každá skupina dostane knihu *Chrochtík a Kvikalka na cestě za blýskavým prasátkem*. Řekneme dětem, aby si knihu prohlédly. Upozorníme je, že není důležité, aby četly text (i když někde mohou), ale hlavně aby si prohlédly ilustrace a případně si četly „bubliny“. Přitom jim velmi stručně vyprávíme děj knihy.

Všem dětem rozdáme *Pracovní list 1 – Sova*. Učitel dětem text přečte (s přednesem). Pak děti vyzveme, aby si vzaly různé barvy pastelek a podtrhaly jednou barvou text, který říká Kvikalka, dalšími, co říká sova a co říká vypravěč. Vybereme tři děti, které budou číst Kvikalku, sovu a vypravěče, aby nám text přečetly znovu (výrazně).

Do skupin rozdáme další pracovní listy, každá skupina si může vybrat, který text chce (Potkan, Vlk, Pes). Každý si samostatně text přečte a barevně odliší promluvy jednotlivých postav. Ve skupině si děti svou samostatnou práci zkontrolují. Pak si rozdělí role (při neshodách mohou losovat) a v rolích text čtou nahlas s přednesem. Podle času se mohou i prostřídat.

Povídáme si s dětmi, co všechno při čtení nahlas využily, aby vyjádřily, co v textu postavy prožívají, jaké jsou či jak se cítí – vše zapisujeme na tabuli (intonace, hlasitost, rychlost, výslovnost, mimika...) – učitel může doplnit.

Reflexe:

Postupně vyzveme skupiny, aby nám text s přednesem přečetly. Následně s dětmi hodnotíme, co vše (z věcí zapsaných na tabuli) bylo při čtení využito a jak.

Knihu lze využít i pro další práci, jako inspiraci a seznámení dětí s technikou koláže, protože je velmi zajímavá i po výtvarné stránce.

Sebehodnocení – metodické okénko

Tabulka sebe/hodnocení umožňuje čtenáři a učiteli ohodnotit zvládnutí konkrétní dovednosti na základě výkonu čtenáře v aktivitě. Sebe/hodnocení provádí čtenář samostatně nebo dle možností čtenáři navzájem po skončení aktivity, vyučující pomáhá vysvětlením rozdílů mezi jednotlivými úrovněmi zvládnutí, aby se čtenáři dokázali ohodnotit, např. pomocí otázek reflektujících proběhnutí aktivity nebo na žákovských pracích ukazuje konkrétní projevy rozdílné míry zvládnutí úkolu.

Úskalí

Pro děti, které nemají zkušenost s výrazným čtením, čtením ze scénáře nebo dramatizací, může být čtení textu náročné. Pro tuto dílnu je proto lepší, když už mají předchozí zkušenosti.

Pokud není k dispozici dostatečný počet výtisků knihy, je možné knihu naskenovat a vytvořit prezentaci, kterou všem budeme promítat místo prohlížení knih ve skupinách.

Další doplní učitel po skončení aktivity.

Odkazy, zdroje

STARÁ, Ester. *Chrochtík a Kvikalka na cestě za blýskavým prasátkem*. Ilustrovala Martina MATLOVIČOVÁ. V Praze: 65. pole, 2012. Políčko. ISBN 978-80-87506-09-7.

Sova

(vypravěč, sova, Kvikalka)

Sova na ně shlížela přísným zrakem:

„Kouukám, kouukám, cestouu dlouhouu kouulí se dvě prasátka.

Proč blouudíte touuhle dobouu houuštinou, lesní pěšinouu?“

„Dobrý večer, sovo, jdeme hledat blýskavé prasátko.“

„Blýskavé prasátko? Prasátka mohouu být růžová, kulatá, hladká nebo se štětínami, ale blýskavá? Kdo kdy viděl takovou zvláštnost?“

„Myslíš tedy, že blýskavé prasátko nenajdeme?“ zeptala se Kvikalka a na čele se jí objevila hluboká vráska.

„Nezouufejte. Nejsem vševědouucí. To, že jsem takové prasátko neviděla, ještě neznamená, že někde nemůže být. Říkáte blýskavé?“

Sova se odmlčela, otočila hlavou napravo, pak vlevo a pravila:

„Věci se blýskají, když jsou ozářené sluncem. Jděte tedy za sluncem. Douufám, že své prasátko najdete. Šťastnouu cestu!“

Zamávala křídly a zmizela ve tmě lesa.

Potkan Ignác

(vypravěč, Ignác, Kvikalka, Chrochtík)

„Říkajíí mi Ignác. Jsem potkan. Prozradííš mi konečně, proč tu slíídííš?“

„Já tu neslídím. Hledáme s Chrochtíkem blýskavé prasátko,“ odpověděla Kvikalka a moc si přála, aby se její druh už vrátil. Ten se naštěstí právě objevil ve světle pouliční lampy.

„Dvě prasátka, co hledajíí blýýýskavé prasátko. Kdo to kdy slyšel? Prasátka býýývajííí růžová, kulatá, hladká nebo se štětínami. Ale blýýýskavá?“

„O blýskavém prasátku jsi tedy neslyšel,“ řekl Chrochtík poté, co se s Ignácem vzájemně představili, „mohl bys nám alespoň poradit, kde můžeme přenocovat. Ty tu někde bydlíš?“

„Se vííí. Bydlíím tady různě.“

„A co přesně znamená to různě?“ zeptala se Kvikalka s obavami.

„No, lehnu si, kde se mi to zrovna lííbííí. Napříííklad dneska jsem si našel tenhle parádníí poklop. Měl jsem štěstííí. Ale nebojte se, pár jich tam ještě ležííí.“

Pokynul hlavou směrem ke smetišti, zívá a dodal: „Dobrou.“

Pes

(vypravěč, pes, kočka, Chrochtík; Kvikalka zde sama nevystupuje, nemusí být)

„Vrrr!“

Prasátka leknutím zkoprněla.

Uprostřed cesty stál obrovský pes.

„Co tu chcete, vy dvě hrrroudy?“

„Hledáme blýskavé prasátko,“ pronesla prasátka jednohlasně, Kvikalka se navíc dotčeně zakabonila.

„Blýskavé prrrasátko?! Prrrasátka jsou rrrůžová, kulatá, hladká nebo se štětinami. Ale blýskavá? Děláte si ze mě legrrraci?!“

„V žádném případě. Když o něm nevíš, nevadí, půjdeme dál,“ pokusil se Chrochtík o smířlivý tón.

„Tohle je můj rrrajón! Žádná prrromenáda! Cizákům je prrrůchod zakázán. Ani vy neprrojdete!“

„Pf, a jak jim v tom chceš asi zabránit?“ ozvalo se z okenního parapetu.

Vyhřívala se na něm bílá kočka s černým flíčkem na pravé přední tlapce.

Ledabyle pokračovala: „Vůbec si ho nevsímejte, vrčí, ale nekouše. Je to starý morous, vypelichaný protiva.“

„Zato ty jsi starrrá intrrrrikánka!“

„A ty jsi osel a nekňuba!“

„Počkej, až tě chytím. Vyprrráším ti kožich! Rroztrrrhnu tě na kusy.“

„Jenže ty mě nechytíš, bábovko, hi hi hi.“

Kočka seskočila na chodník, vyzývavě mrskla ocasem a rozběhla se přes silnici.

Pes za ní vyrazil jako rozzuřený býk.

Vlk Samotáář

(vypravěč, vlk, Kvikalka, Chrochtík)

Vtom se zpoza stromů vynořil štíhlý vlk. Přistoupil až k Chrochtíkovi, očichal ho a hladově se olízl.

„Co pohledávají dvě prasátka za takového nečasu v lese?“

„Hledáme blýskavé prasátko,“ vyhrkla Kvikalka překotně, hlas jí přeskakoval.

Vlk na ni mlsně pohlédl a zavrtěl hlavou:

„Blýskavé prasátko? Prasátka jsou růžová, kulatá, hladká nebo se štětinami. Ale blýskavá? Znáám celý les. O takovém prasátku bych dávno věděl.“

„Co se dá dělat,“ pípla Kvikalka.

„Tak to my půjdeme dál,“ přidal se Chrochtík, chytil Kvikalku a vykročil do tmy.

Jenže vlk mu zastoupil cestu.

„Proč najednou tak pospíchááte? Ještě se ani neznáme.“

„Chrochtík a Kvikalka, těší nás,“ řekl Chrochtík rychle, potěšeně ale nevypadal.

„Jáá jsem Samotáář,“ představil se vlk a v očích mu zlověstně blýsklo.

„Tahle maličká se mi moc líbí, je doslova k nakousnutí.“

Natáhl tlapu směrem ke Kvikalce a na zem mu skápla obrovská slina.

NAŠTVANĚ	NERVÓZNĚ	OSPALE	VÝSMĚŠNĚ
SMUTNĚ	VÁŽNĚ	RYCHLE	PYŠNĚ
VYSTRAŠENĚ	ZAMRAČENĚ	POMALU	UDÝCHANĚ
HLASITĚ	RADOSTNĚ	NESROZUMITELNĚ	LÍNĚ
TIŠE	PLAČTIVĚ	NEDOČKAVĚ	ZNUDĚNĚ
VESELE	TAJEMNĚ	ROZHODNĚ	DOJATĚ
ZAMYŠLENĚ	VÝSMĚŠNĚ	OBDIVNĚ	HROZIVĚ